

SÅNGFÅGELN

Sångfågeln

- ett färgsprakande renässansspel med dans, musik och röstakrobatik.

"Det fanns en gång en sångfågel, vars toner var den vackraste musik. De som hörde denna fågels sång förändrades för alltid. Det är om denna sångfågel vi tänker berätta."

Ärade publik!

Välkomna till en föreställning som utspelar sig på 1600-talet. Vi kommer alltså att ta med er 400 år tillbaka i tiden! Och inte nog med det. Vi ska till Italien och furstendömet Florens. Vi denna tid styrs Florens av två furstinnor, Maria Magdalena och Christine de Lorraine. Ni kommer att bli gäster i deras palats - Medicinalpalatset.

I palatset kommer ni att få möta en av dåtidens största kompositörer Francesca Caccini. Hon kallades på sin tid för Sångfågeln. Och ibland, ärade publik, kanske hon kommer att be om er hjälp. Med vad får ni se!

Medverkande:

Helena Lambert - dans/koreografi/manus/regi

Camilla Kandare - dans/koreografi/manus

Christina Larsson Malmberg – sopran

Catalina Langborn – barockviolin

Jonas Nordberg - teorb/barockgitarr

Kostym - **Anna Kjellsdotter**

Mask - **Catarina Lundin**

Foto - **Elisabeth Ohlson Wallin**

Föreställningens längd ca 40 min.

För mer info och kontakt:

info@operabyran.se

Christina 070-636 28 80

www.operabyran.se

Orazio Gentileschi, "Lutspelerskan" c. 1612-1620. National Gallery of Art. Porträttet tros föreställa Francesca Caccini.

Vem var Francesca Caccini?

Francesca Caccini (1587-1640) föddes i Florens i Italien. Pappan hette Giulio Caccini och var en mycket känd kompositör. Det betyder att han skrev musik. Mamman var en känd sångerska. Hon dog när Francesca bara var 5 år gammal. Då gifte pappan om sig med Margherita. Hon var också sångerska och bara 18 år.

Francesca, hennes syster Settima och den nya, unga styvmamman Margherita fick sånglektioner av pappa Giulio. De gjorde många konserter för att visa upp pappans fina musik. Francesca lärde sig snabbt att sjunga väldigt vackert. Hon uppträdde på slottet för kungar och drottningar när hon var 13 år. Men pappa Giulio nöjde sig inte. Han ville göra sin musik ännu mer känd och han ville visa upp sina fantastiska "sångfåglar" för kungar och drottningar i flera länder. Därför bestämde pappa Giulio att hela familjen skulle ge sig av på en lång resa genom Europa, och ge konserter på alla platser de kom till.

Familjen gjorde succé överallt, men när de kom till Frankrike gick det först inte så bra. Kungen och drottningen tyckte att pappa Giulio var en väldigt otrevlig person. Men sen fick de höra Francesca sjunga, och då ändrades allt. De blev överförtjusta. Kungen sa att hon var den bästa sångerskan i hela Frankrike. Francesca som nu fyllt 17 år vann hela Europa med sin vackra stämma, och hon blev mer känd än sin pappa. Tidigare hade Francesca kallats "Den store Giulio Caccinis dotter". Men nu var det istället Giulio som blev kallad "Lilla Francescas pappa".

Under 1600-talet var det inte alls självklart att flickor fick göra samma saker som pojkar. Oftast tog kvinnorna hand om familj och barn medan männen arbetade. Men just vid denna tid styrdes Florens av två kvinnor ur familjen Medici: Christine de Lorraine och Maria Magdalena. De anställde Francesca som hovmusiker, det vill säga

för att skriva musik, sjunga, spela, undervisa och skapa skådespel på slottet. För furstinnorna Christine de Lorraine och Maria Magdalena var det viktigt att ge en kvinna denna roll. De ville gärna visa upp att det fanns många duktiga och viktiga kvinnor, förutom de själva.

Francesca var antagligen den första kvinnan som arbetade på detta sätt som hovmusiker i Europa. Hon var väldigt påhittig och jobbade massor. Hon var troligen den första kvinnan som skrev en opera. Hon skrev faktiskt ett 20-tal operor och mycket annan musik. Av allt detta finns två böcker bevarade, en opera och en sångsamling. Resten har försvunnit.

Lärohandledning

Här vill vi ge dig som lärare tips och förslag till vad du kan göra med din barngrupp i anslutning till föreställningen **Sångfågeln** för att väcka barnens tankar, lust och nyfikenhet. Läs igenom lärohandledningen i god tid och i lugn och ro. Välj sedan de övningar som känns inspirerande för just dig och din barngrupp. Vi önskar er en härlig föreställning!

Del 1 - Förberedelser innan besöket

1. Samtal kring en bild

Skriv ut affischbilden på sid 1 i färg, i A3-format, ca 5 ex. Dela upp barnen i grupper och låt dem samlas runt bilden en stund. Ställ öppna frågor om bilden till barnen och tillåt dem att fantisera kring den, tex:

Vad finns det på bilden?

Vad finns det för föremål?

Hur många personer ser ni?

Vad är det för personer?

Om de tex skulle vara skådespelare, vem tror ni har huvudrollen?

Vad är en huvudroll?

Vilka instrument ser ni på bilden? (det stora instrumentet heter teorb)

Gör eleverna uppmärksamma på titeln. Fråga dem vad de tänker på när de hör titeln, **Sångfågeln**?

2. Programtexten

Läs programtexten (övre halvan av sid 2) högt för barnen. Huvudrollen är alltså Francesca Caccini. Fråga barnen vem de tror att hon är på bilden. Fråga om de vet var Italien ligger, och visa på en karta att landet liknar ett klädesplagg. Låt dem fråga om det är något ord eller begrepp som de inte förstår, tex kompositör, skådespel eller palats.

3. Vem var Francesca Caccini?

Läs texten om Francesca Caccini för dina elever, sid 3. Detta ger eleverna en bra bakgrund till föreställningen. Låt dem fråga om det är något ord eller begrepp som de inte förstår.

4. Om att gå på teater

Fråga barnen om det finns någon/några i gruppen som varit på teater/opera/dans tidigare? Låt barnen dela sina upplevelser och erfarenheter med varandra.

Vad är skillnaden mellan att gå på bio och att gå på föreställning?

Vad är skillnaden mellan att höra levande musik och lyssna på inspelad musik?

Förklara för barnen att allt som händer på scenen i den här föreställningen kommer att vara på riktigt, dvs, ingen musik eller sång är inspelad.

Om du själv står på scenen, hur vill du att publiken ska vara mot dig?

Varför är det viktigt att stänga av mobilen under föreställningen, tror du?

Förklara för barnen att **Sångfågeln** är en interaktiv föreställning. Det betyder att artisterna på scenen kommer att prata med publiken under föreställningen. De kan till exempel ställa frågor till någon eller några i publiken. Hälsa gärna från oss artister att vi ser barnen som viktiga medskapare till det som händer på scenen.

Till läraren:

Även om du som lärare har ansvaret för din klass ska du tillåta dig att njuta av pjäsen som publik. Det som kan verka som oro och prat bland eleverna kan vara inlevelse och engagemang, känslor och reaktioner på det som pågår på scenen. Artisterna är vana vid det och arbetar med att ta in det i föreställningen. Om du som lärare vet att någon eller några i klassen behöver stöd, så kan du tänka på hur eleverna är placerade under föreställningen och även hur ni lärare sitter. Vår erfarenhet säger oss att bäst atmosfär får man om skådespelare och lärare samarbetar och "känner in" om någon går över gränsen.

Ur föreställningen Sångfågeln. Foto: Elisabeth Ohlsson Wallin

Del 2 - Samtal och övningar efter föreställningen

1. Att minnas föreställningen.

Låt barnen luta sig tillbaka och blunda och tänka tillbaka på föreställningen. Efter en stund får de öppna ögonen. Låt barnen i lugn och ro berätta om vad som kom upp i huvudet när de fick tänka på föreställningen. Om de har svårt att komma igång, ställ tex följande frågor:

Vad såg ni på scenen?

Vad hörde ni?

Hur många var de på scenen?

Vad gjorde de?

Varför var de där?

Kommer ni ihåg instrumenten?

Vad handlade föreställningen om?

Vem var huvudpersonen?

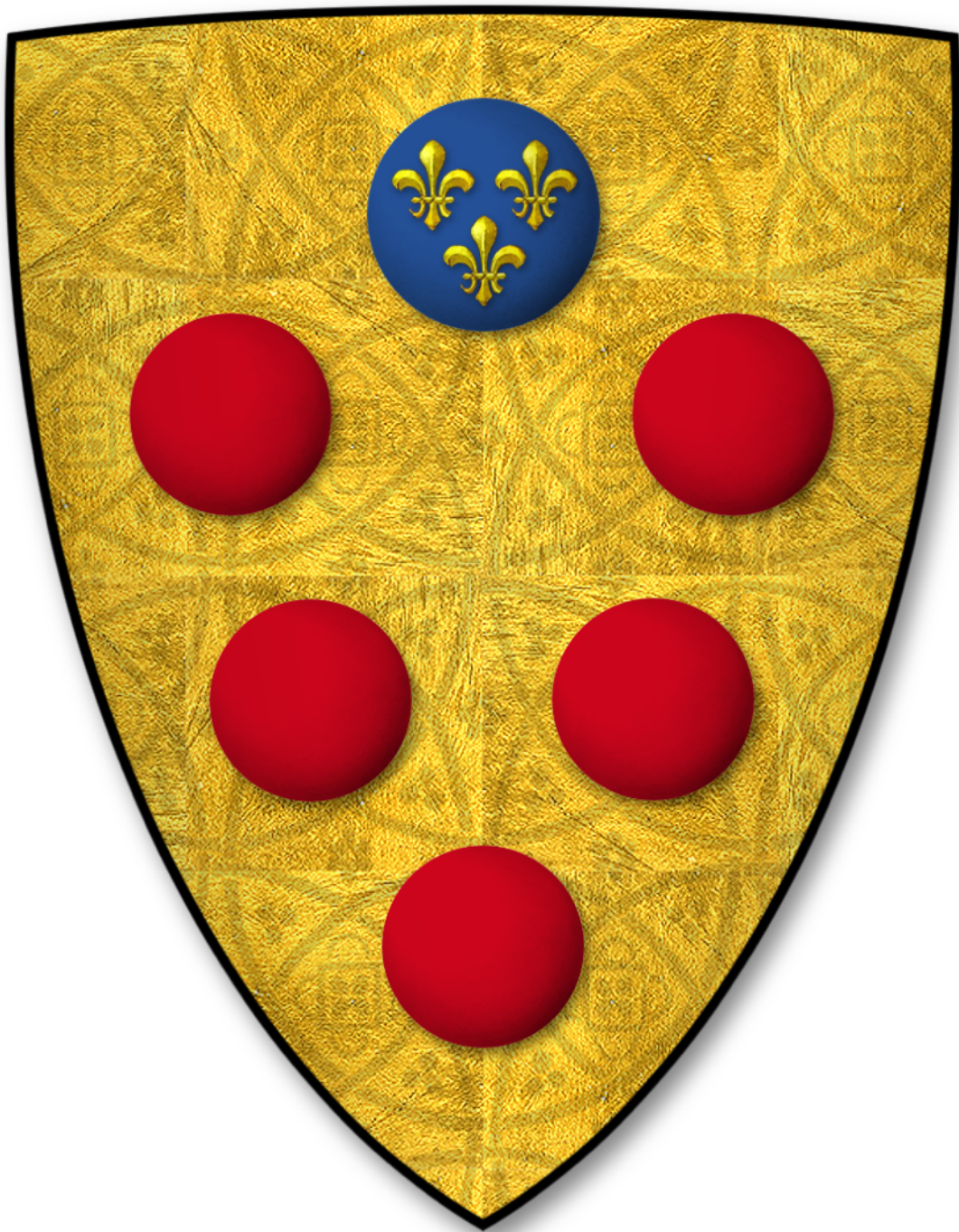
Kommer ni ihåg vilken tid föreställningen utspelade sig i?

Kommer ni ihåg hur föreställningen slutade?

Förklara för barnen att sångerna i föreställningen är skriven av Francesca Caccini, och att det är sant att de mesta av hennes musik inte finns kvar. All musik ni hörde och dansen ni såg är från 1600-talet. På så vis gjorde ni en verklig tidsresa!

Ur föreställningen Sångfågeln. Foto: Elisabeth Ohlsson Wallin

Det här är Medici-vapnet, som användes av familjen Medici.
Känner ni igen något från föreställningen i vapnet?

2. Fördjupningsövning: Barockmusik och skapande

Lärarens förberedelser till fördjupningsövningarna 2. och 3.:

- Ladda ner denna Spotify-lista

<https://open.spotify.com/user/frumusika/playlist/2rjCLG2fBrYtEsAU2RGpcv>

- Se till att det finns en musikanläggning i klassrummet.
- Se till att det finns en stor, fri yta i rummet där barnen kan röra sig.
- Ta fram papper, pennor och eventuellt målarfärger

I klassrummet med barnen:

- Påminn barnen om scenen i föreställningen där musikerna spelade väder och känslor med sina instrument. Hur kan musik låta som ett väder? Hur kan musik låta som en känsla? Här kan du spela upp en bit av sången som Sångfågeln sjöng i föreställningen (Lasciatemi qui solo). Vilka väder och vilka känslor kommer eleverna att tänka på? Lyssna på sången igen. Vad känner de nu när de hör sången? Vad tror de att den handlar om? Berätta nu för barnen att "tonmåleri" var ett sätt att skriva musik under barocken. Man talade om "affekter," sinnesrörelser eller känslor, som kärlek, ilska, rädsla och glädje. Den som sjöng använde sin röst på olika sätt för att likna dessa affekter och framhäva innehållet i texten.

- Låt nu barnen gå in i ett skapande. Sätt på Spotify-listan och låt den rulla. Tillåt dem att skriva ner ord som kommer upp, meningar, att måla en känsla som de känner när de hör musiken, rita en teckning av vad de tror att musiken handlar om. Samla sedan in teckningarna, orden, meningarna. Nästa dag kan du tex ha ett vernissage med deras alldeles egna 1600-talsutställning, eller varför inte till nästa föräldramöte!

Ur föreställningen Sångfågeln. Foto: Elisabeth Ohlsson Wallin

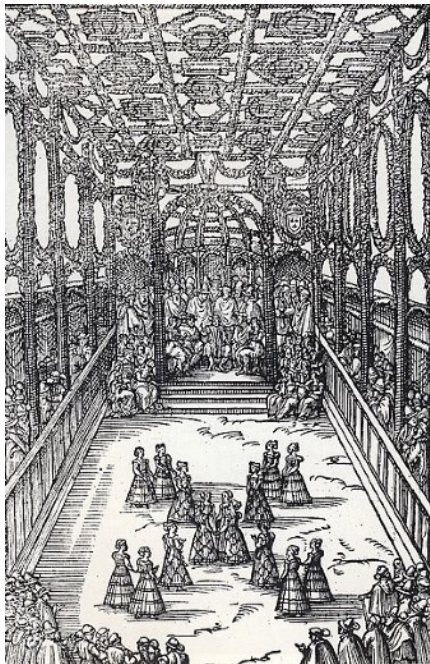
Väggmålning i Palazzo Pitti i Florens. Konstnär: Francesco Furini.

Ur föreställningen Sångfågeln. Foto: Elisabeth Ohlsson Wallin

3. Fördjupningsövning: Barockmusik och rörelse

- Frysleken: påminn barnen om leken "frys" från föreställningen. Vad händer när artisterna ropade "frys" (alla stannade upp och blev helt stilla i en kroppsposition). Låt barnen röra sig fritt till musiken. När du ropar frys skall eleverna stanna upp i den kroppsposition de befinner sig i.
- Tavlan: visa målningen på sidan 9. Berätta vem konstnären är. Vad gör personerna i tavlan? Låt barnen associera och tänka fritt. Samtala om hur personerna står på bilden, hur håller de händerna, kropparna, huvudena? Berätta för barnen att det var typiskt för konst på 1600-talet att måla tavlor där människor står, sitter och riktar händer och blickar åt olika håll. Sätt på musiken. Förklara för barnen att ni ska skapa en tavla de tycker passar till musiken. Låt barnen gå upp på golvet en och en och inta en position. Barnen bygger på tavlan tills alla är med i den. Be barnen stå alldeles stilla. Ta sedan ett kort på barnens tavla. Om du har möjlighet kan du kopiera upp barnens tavla eller projicera så att barnen kan titta på sin renässanstavla utifrån.
- Mönster: Förklara för barnen att under renässansen var det vanligt att man framförde danser som bildade mönster på golvet, till exempel drottningens initialer. Rita upp ett enkelt mönster på stora tavlan (zig-zag, cirkel, diagonal, en bokstav...). Undersök sedan tillsammans med barnen hur ni skulle kunna dansa det här mönstret på golvet, vilka steg de vill använda (hoppsa, skutta, galoppera, etc), vill de röra sig i armkrok två och två eller i en kedja etc? Du kan också låta barnen både rita och dansa sina egna mönster.

Exempel på en dansfigur som framfördes vid en hovbalett i Paris 1573.

Två dansare i "La Pellegrina" som framfördes 1589 då Christine de Lorraine gifte sig med Ferdinand de' Medici.